

สนทนากับ ศาสตราจารย์ ดร. เกษม สุวรรณกุล

ศาสตราจารย์ ดร. เกษม สุวรรณกุล เป็นผู้ที่คลุกคลีกับงานบริหารมาตลอดชีวิตการทำงานของท่าน ท่านเคยเป็นคณบดี อธิการบดี และรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยหลายสมัย รวมทั้งสมัยปัจจุบัน การที่ท่านเป็นนักบริหาร ในวงการวิชาการทำให้ท่าน มองการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยในมุมมองกว้างกว่านักวิชาการโดยทั่วไป ลองอ่านทัศนะของท่านเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการวัดผลภาษาอังกฤษ

- ท่านมีความเห็นอย่างไรคะเกี่ยวกับข้อสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย ใช้ได้แค่ไหน

“คือเดี๋ยวนี้เป็นที่ยอมรับกันนะครับว่าการสอบเข้าของเราส่งเสริมระบบ cram คือระบบให้มีการกวดวิชา เป็นระบบซึ่งแข่งขันความเก่งในการท่องหนังสือส่วนใหญ่ นะฮะ ซึ่งความจริงมันก็วัดอะไรได้บางอย่างเหมือนกัน เพราะเท่าที่เราเคยทำการ evaluate การสอบนี้กับปรากฏว่ามันมี relevant พอสมควรเหมือนกันนะฮะ คือคนสอบได้ดีมักจะได้เรียนได้ดี อันนี้อาจจะเป็นเพราะว่าระบบในมหาวิทยาลัยของเราไปส่งเสริมระบบนี้ด้วย ก็อาจจะเป็นได้ที่ว่า การสอนในมหาวิทยาลัยนั้นยังไม่ได้มุ่งที่การสอนความรู้แต่กว้าง ๆ ยังใช้วิธีใครท่องได้มากกว่าใคร มันก็เลยประสานต่อกัน”

- ท่านคิดว่าระบบนี้ควรจะปรับปรุงแก้ไขหรือไม่คะ และถ้าจะควรจะเป็นแนวใด

“ครับ ระบบนี้ความจริงแล้วไม่ดีเลย ควรจะเปลี่ยนเสียใหม่ ทั้งเรื่องระบบการสอบ และการสอนในมหาวิทยาลัย เรื่องการสอนนี้ผมคิดว่าอาจจะมีบางสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญกับผลงานของนักเรียนอย่างน้อยในระยะเวลาที่เข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษา ไม่ควรเอาเฉพาะการสอบตัดสิน ควรเอาผลที่เค้าเรียนมาหลายปีด้วย เป็นเครื่องตัดสินว่าเค้าควรได้เข้าหรือไม่ อย่างเช่นว่าถ้าหากจะเข้าคณะวิทยาศาสตร์ เราจะต้องดูว่ามีวิชาอะไรที่มีความสำคัญแล้วเราก็ดูว่าใน record การเรียนของเค้าได้สอบให้เห็นความสามารถอะไรบางแทนที่จะไปเอาเฉพาะชั่วคราวชั่วคราวของการสอบเป็นเครื่องตัดสินทั้งหมดเหมือนอย่างที่เราทำปัจจุบันนะฮะ สรุปแล้วเราควรเอาผลการเรียนของชั้นมัธยมมาคิตด้วย”

- ทางทบวงเคยลงมือทำอะไรเกี่ยวกับเรื่องนี้บ้างไหมคะ

“เรื่องนี้ทางพวกอาจารย์ตลอดจนทบวงมหาวิทยาลัยเคยดำริที่จะเปลี่ยนระบบ โดยคำนึงถึงผลการเรียนชั้นมัธยมเป็นเครื่องตัดสิน แล้วหลังจากนั้นมหาวิทยาลัยก็จะมุ่งสอน aptitude ของ

คนว่าคนมี aptitude ที่จะเป็น mechanical ที่จะเป็น engineer หรือ aptitude อย่างอื่นที่ จะเรียนอย่างนั้นได้ก็ เป็นหมอลำได้ก็อย่างนั้นเป็นต้น”

– ที่นโยบายนี้ไม่ได้ใช้ในตอนที่เมื่อไรเป็นอุปสรรคหรือเปล่าคะ

“ก็ผอ.คณะกรรมการฯ มาเปลี่ยนระบบการสอบมัธยมศึกษาใหม่ ให้แต่ละโรงเรียน สอบเอง เมื่อออกข้อสอบเองโดยไม่ใช้ข้อสอบรวมอย่างที่เคยทำมาตรฐานของโรงเรียนก็ไม่เหมือนกัน ยิ่งถ้าจะให้ผลการเรียน มศ. 5 หรือมัธยมต้นเป็นเครื่องตัดสินที่จะเข้ามหาวิทยาลัยแล้วก็มี tendency ที่ว่าแต่ละโรงเรียนโดยเฉพาะโรงเรียนราษฎร์อาจจะให้คะแนนให้ประโยชน์แก่นักเรียน ของตน ซึ่งจะทำให้ไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ในที่สุดต้องยั้งไว้ก่อน แต่อย่างไรก็ตามกระทรวง ศึกษาและทบวงตำราว่าสักวันหนึ่งคงจะต้องให้ ผลการเรียนชั้นมัธยมเป็นเครื่องตัดสินอย่างที่คิดกัน ไว้ โดยที่กระทรวงศึกษาต้องปรับปรุงมาตรฐานการสอนให้ได้เสียก่อน สรุปแล้วคือการสอบที่เป็นอยู่ไม่ดี ต้องปรับปรุง ที่ใช้กันอยู่นั้นเพราะความจำเป็น พร้อม ๆ กันนั้นระบบการสอนใน มหาวิทยาลัยก็ต้องปรับปรุงด้วย ให้นักศึกษานักศึกษาใช้เวลาในการศึกษาด้วยตนเองให้มากขึ้น และ เมื่อเป็นอย่างนั้นแล้วการสอบก็จะไม่จำกัดแต่ในสิ่งที่ lecture เท่านั้น”

– ท่านมีความเห็นอย่างไรบ้างคะเกี่ยวกับ โครงการที่คัดนักเรียนมัธยมจำนวนหนึ่งซึ่ง ต้องการเรียนแพทย์มาฝึกงานในโรงพยาบาลก่อนเพื่อคัดผู้สนใจ

โดยหลักแล้วมันดีมาก เป็นการวัด aptitude ของคน ผมคิดว่าสิ่งนี้ไม่ได้วัดกันได้ง่าย ๆ ถ้าทำได้มันก็ดีนะชะแต่ว่าก็มีความยาก คือยากทั้งในแง่ของการวัดและยากทั้งในแง่ของการปฏิบัติ ในแง่ปฏิบัติอาจจะทำให้เรื่องนี้ทำไม่ได้เลย สำหรับหมอลำที่จุฬาทำอยู่ตอนนี้ ก็ทำได้พอสมควร ทำกับคนจำนวนน้อย เราเคยทำกับคน 5-10 คน ต่อไปอย่างมากเราก็ทำได้ 40 คน เท่านั้นและก็ observe หลายโรงพยาบาล เพราะฉะนั้นแต่ละแห่งก็ observe 2-3 คนไม่ลำบากมาก แต่ถ้าเรารับนักเรียนเป็นหมื่นก็คงทำได้ยาก เวลานี้ก็มีเหมือนกันเช่นที่คณะสถาปัตย์ มีการสอบวาดเขียน ที่คณะวิศวะ ก็มีเขาก็พยายามทำ ถ้าเราเขียนแบบทดสอบให้ดี ๆ ก็จะมีวัดได้ผล ให้ทดสอบ validity และ reliability สูงและมีการทดสอบทดสอบให้พอสมควรแล้วผมว่าอาจจะใช้ได้ แทนที่จะต้องไปทำให้ดูจริง ๆ นะชะ”

– ขอเรียนถามเกี่ยวกับข้อสอบของมหาวิทยาลัยนะคะ ท่านมีความเห็นอย่างไรเกี่ยวกับ การใช้ข้อสอบแบบปรนัย เพราะตอนนี้ข้อสอบแบบนี้เข้ามามีบทบาทในการสอบของมหาวิทยาลัยมากขึ้นทุกที

“เรื่องข้อสอบปรนัยหรืออัตนัยอะไรจะดีกว่ากัน ผมก็ความันค่อนข้างจะ debatable ฝ่ายที่เขาอ้างว่า ปรนัยนี้ดีกว่าได้แม้กระทั่งบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งเป็นเรื่องของความคิดความเห็นถ้าตีไหนเทศให้ตี ๆ นะคะ ผมก็ยังไม่ค่อยจะปักใจนักกว่าจะเป็นอย่างนั้น ทั้งสองอย่างมันคงจะมีดีบางส่วนมีเสียบางส่วน สำหรับอัตนัยหรือซัพเจ็คทีฟ (subjective) นี้หลายสิ่งหลายอย่างคงจะดีกว่าปรนัย เช่นว่าถ้าเราต้องการดู Literary Skill ของคนที่สอบนะฮะปรนัยคงไม่ช่วย นอกนั้นก็มันก็มีเรื่องการแสดงความคิดความเห็นอะไรต่าง ๆ ซึ่งอาจจะทำได้ยากในระบบปรนัยเพราะมัน specific เหลือเกิน ถ้าเราจะดูความคิดความเห็นของเขานี้ ปรนัยไม่ช่วยเท่าไร สำหรับปรนัยอาจจะดีบางอย่างในแง่ที่ว่าครอบคลุมอะไรได้มากทั้งในแง่ของความจำ และในแง่ของความเข้าใจบางอย่าง ข้อเสียเปรียบของปรนัยอันหนึ่งคือผมคิดว่าออกยาก คนที่เข้าใจจริง ๆ และคุ้นเคยกับเรื่องการทดสอบและการวัดผลจริง ๆ ถึงจะออกให้ตีได้ ส่วนใหญ่มักจะไปมุ่งแต่ว่า จำได้มากน้อยแค่ไหน โนโปลีเรียนเกิดเมื่อไหร่อะไรทำนองนี้ ซึ่งอาจจะว่าไม่ตี ผมคิดว่าทั้งสองอย่างควรจะเสริมซึ่งกันและกัน ไม่ควรจะเป็นอย่างหนึ่งอย่างใด”

– อย่างข้อสอบของคณะที่ท่านเคยสอนเช่นรัฐศาสตร์ หรือนิติศาสตร์ จะออกแบบปรนัยได้ดีสักเพียงใดคะ

“ก็ได้นะ ถ้าหากเรายอมรับว่ามันมีข้อเสียเปรียบบางประการ เพราะแม้แต่รัฐศาสตร์ ความจำก็อาจจะมีความจำเป็น เรื่องของความคิดก็อาจจะวัดได้ ถ้าคนออกข้อสอบออกเป็น ปัญหาเวลาน้อยที่ว่าคุณออกเป็นมันน้อย ผมคิดว่าอย่างที่เราถามหรือสัทธิศาสตร์ต้องทำเพราะความจำเป็นไม่มีทางเลือกอย่างอื่นคนตั้งเป็นแสน ๆ เป็นไปไม่ได้เลยที่จะใช้ข้อสอบแบบอัตนัย สำหรับข้อสอบนี้ถ้าเป็นไปได้ผมคิดว่าควรจะมีการผสมผสานอย่างนี้ ผมก็ยอมรับว่าผมออกปรนัยไม่ได้ผมออกไม่เก่ง ไม่ค่อยได้ออก พอไม่ค่อยได้ทำมันก็ต้องออกอัตนัยสบายในการตรวจ”

บรรดาอาจารย์สมัยใหม่คงไม่คิดว่าข้อสอบอัตนัยตรวจสบายเสียแล้ว เพราะข้อสอบปรนัยปัจจุบันนี้อาจารย์ทั้งหลายท่านไม่ต้องตรวจเอง มีสมองกลตรวจให้

– ขอเรียนถามเกี่ยวกับภาษาอังกฤษหน่อยนะคะ ท่านคิดว่าภาษาอังกฤษระดับมหาวิทยาลัย สำหรับผู้ที่ไม่ได้เรียนอังกฤษเป็นวิชาเอกควรจะมีความรู้แค่ไหน

“ความรู้สึกของผมมันมีอยู่อย่างว่าการสอนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมหรือแม้กระทั่งระดับมหาวิทยาลัยมุ่งในเรื่องของหลักมากเกินไป ตามความคิดเห็นส่วนตัวของผมนะฮะ ผมคิดว่า

เลือกสอนสิ่งที่จำเป็นจริง ๆ ในการใช้ภาษาอังกฤษโดยไม่ต้องคำนึงหลักไวยากรณ์ให้มากนัก อาจจะทำให้การเรียนภาษาอังกฤษสนุกมากขึ้น การเพ่งเล็งให้ดูหลักไวยากรณ์สร้างความเบื่อหน่ายให้นักเรียนมากเกินไป ต้องท่องจำในสิ่งที่ไม่ค่อยได้ใช้ เอาเฉพาะเรื่องสำคัญ ๆ เช่น tense หรือ passive active แต่สอนให้เก่งจริง ๆ ไม่ใช่เรียนไปหมดเสร็จแล้วไม่ได้ทำอะไรทำให้เบื่อ ผมคิดว่าเราควรเปลี่ยน approach ในการศึกษา ผมสังเกตครูเรายังสอนเหมือนเดิม เคี้ยวหนัก “ไวยากรณ์มันเพิ่มขึ้นมากกว่าสมัยที่ผมเรียนอีก”

– ครูควรจะมีบทบาทมากแค่ไหนในการสอนภาษาอังกฤษ

“ภาษาอังกฤษนี่มันเป็นเรื่องของทักษะมากกว่าอย่างอื่น มันขึ้นอยู่กับความสนใจของนักศึกษา ความเห็นของผมแล้วผมคิดว่าสิ่งที่นักเรียนได้จากครูไม่น่าจะเกิน 25 เปอร์เซ็นต์ ถ้าได้ 25 เปอร์เซ็นต์ผมก็ว่าเก่งแล้ว อีก 75 หรือ 90 เปอร์เซ็นต์ควรจะได้จากตัวเอง ต้องทำให้นักศึกษารู้ตัวว่าควรเรียนภาษาอังกฤษให้ได้ดีนั้น ต้องฟังตัวเองจะหวังพึ่งเฉพาะครูคงไม่สำเร็จ ต้องหาความรู้ด้วยตนเอง ครูมีหน้าที่สร้างความสนใจให้นักเรียน การเอาไวยากรณ์มาให้ท่อง เอาหนังสือยาก ๆ มาให้อ่านจะทำให้นักเรียนท้อถอยถ้าครูทำให้นักเรียนสนใจได้เขาก็จะหาความรู้เพิ่มเติมเอง เวลาที่ติคศัพท์ก็ต้องรู้จักพจนานุกรม”

– ตามวิธีการสอนภาษาอังกฤษเท่าที่เป็นมา ท่านคิดว่าเราควรจะมีอะไรที่จุดไหนคะ

“ผมไม่ทราบว่าการสอนภาษาอังกฤษเดี๋ยวนี้เป็นแบบไหน ถ้าเป็นอย่างที่ผ่านมาผมคิดว่าเราอาจจะผิดคือเราสอนคล้าย ๆ แบบจำตัว ซึ่งต้องผ่านตามาก ๆ ครึ่งถึงจะจำได้ แต่เราไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันไม่ได้เห็นบ่อย ๆ แบบจำตัวนี้ผมคิดว่าไม่ค่อยเหมาะ เราเห็นว่าเด็กเดี๋ยวนี้สะกดตัว ไม่ได้ แต่ก่อนผมเรียนแบบผสมตัวพอจับหลักการผสมตัวได้ก็ไปได้ เด็กสมัยนี้ไม่ใช่วิธีผสมตัว ใช้จำเอา ใครอ่านมากก็พอจะไปได้”

เด็กสมัยนี้ประเภทที่อ่านมากก็หายากยิ่งกว่ามเข็ม เวลาตรวจเรียงความภาษาอังกฤษครูต้องแก้ตัวสะกดจนเประอะไปทั้งเรื่อง

– ท่านพอจะเล่าประสบการณ์เรียนภาษาอังกฤษได้ไหมคะ

“เริ่มต้นนี้ผมจำได้ว่าตั้งแต่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษจนถึงมัธยม 5 นี้ผมไม่รู้อะไรเลย แม้กระทั่งไวยากรณ์สักอย่างก็ไม่รู้ เช่นถ้าเป็น present tense ประธานเป็นเอกพจน์ กริยาต้องเติม

เอล (s) ผมก็ยังไม่รู้ แต่พอผมคิดว่าทำไมคนอื่นรู้ได้ผมก็ใช้เวลาหยุดทบทวนส่วนหนึ่งเอาหนังสือภาษาอังกฤษเรียนด้วยตนเองมาศึกษา เริ่มตั้งแต่ a-z อ่านแล้วก็เข้าใจ เผอิญหนังสือเล่มนั้นอ่านเข้าใจง่าย อาจอธิบายเป็นระบบดี ตามความเห็นของผมเองนะครับผมรู้สึกว่ก่อนข้างจะที พอเกิดความเข้าใจก็เกิดความสนใจรู้สึกว่ศัพท์สำคัญผมก็ท่องอยู่เรื่อย ๆ ต่อมาผมเห็นว่าวลีต่าง ๆ จำเป็นผมก็ท่องวลี แล้วก็หัดออกสำเนียง ผสมผสานกัน พอมาอยู่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแรกมีอาจารย์ท่านหนึ่งแนะนำให้อ่านหนังสือพิมพ์ ตั้งแต่บัดนั้นผมก็อ่านหนังสือพิมพ์มาเรื่อย ๆ จำศัพท์ในหนังสือพิมพ์ได้เร็ว ต่อมาพลิกหนังสืออื่น ๆ ก็รู้สึกว่อ่านได้เร็ว”

เราคิดว่าประสบการณ์ของอาจารย์เป็นตัวอย่างและเป็นกำลังใจสำหรับผู้ที่ท้อแท้ในการเรียนภาษาอังกฤษ การเรียนภาษาเป็นทักษะที่อาศัยความเพียร หมั่นฝึกฝนถ้าต้องการจะรู้จริงแล้วเรียนด้วยตนเองก็ได้เมื่อไรก็ได้ ไม่มีคำว่าสายเกินไป

– เกี่ยวกับทักษะทั้งสี่ของภาษาอังกฤษ อาจารย์คิดว่าทักษะใดสำคัญที่สุด และในการจัดหลักสูตรควรจะเฉลี่ยเวลาอย่างไรคะ

“ผมคิดว่การเขียนนี้สำคัญ เขียนได้แล้วก็พูดได้เอง แต่ว่พวกที่พูดได้อาจจะเขียนไม่ได้ ผมสังเกตว่ภาษาอังกฤษของบางคนก่อนข้างจะ bookish คือแกจ้จากเวลาเขียนแล้วเอามาพูดก็ใช้ได้ดี”

– การฟังละคะ อยู่ในอันดับไหน

“มันก็จำเป็นละครับ ถึงแม้ภาษาอังกฤษเราจะคือ่านได้เขียนได้ แต่ถ้าฟังไม่รู้เรื่องมันก็แย่ นักเรียนต้องพยายามหาฟังเองจากทีวี วิทยุ”

– ขณะนี้บางมหาวิทยาลัยสอนการฟังเฉพาะปีที่ 1 ท่านมีความเห็นอย่างไรคะ

“ผมคิดว่เรื่องภาษานี้ถ้าจะเอาดีต้องเอาให้ถึง 4 ปี ไม่ใช่ว่แค่ปีสองแล้วก็เลิกไปเลย ถ้าไม่ต้องการเรียนภาษาอังกฤษก็ให้เรียนภาษาอื่น ญี่ปุ่น หรือเยอรมัน เอาให้คืออย่าให้ครึ่ง ๆ กลาง ๆ นี้ผมไม่ค่อยชอบ ไม่รู้จริงไม่ได้ความ”

– ขณะนี้มีบางมหาวิทยาลัยจัดให้ภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เป็นวิชาเลือก เช่นถ้าเรียนประวัติศาสตร์เป็นวิชาเอก เรียนภาษาต่างประเทศแต่ปีหนึ่ง ท่านมีความเห็นอย่างไรคะ

“ผมไม่เห็นด้วย ผมคิดว่าภาษาต่างประเทศเป็นของจำเป็น เป็นแหล่งหาความรู้ เราต้องยอมรับว่าภาษาไทยยังงี้ก็ไม่พอ เราต้องรู้ว่าการเรียนระดับมหาวิทยาลัย การหาความรู้เพิ่มเติมจำเป็นมาก ถ้ารู้ภาษาอังกฤษน้อยก็แย่ เราจะสังเกตได้ว่าพวกมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ที่มีการศึกษาเขาจะรู้ภาษาอังกฤษดี และพวกนี้มีความรู้กว้างขวางกว่าเรามากเพราะมี source มาได้มากกว่า ภาษาอังกฤษควรจะเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ถ้าสนใจเยอรมันหรือญี่ปุ่นก็ศึกษาไป ผมคิดว่าถ้าจะเรียนปีสองปีอย่าเรียนดีกว่า”

ท่านรัฐมนตรีจึงกำชับสัมภาษณ์ชนิดที่ส่งเสริมการเรียนภาษาอย่างเต็มที่ ทำให้ผู้สัมภาษณ์ทั้งสองซึ่งเป็นครูสอนภาษา รู้สึกปลื้ม คิดว่าท่านผู้อ่านร่วมอาชีพก็คงรู้สึกเช่นเดียวกัน

ทอรุง กรุงกิจอนันต์ และ
อ้อยทิพย์ กรมกุล รายงาน